

[Wilhjelm]

det, så er jeg da glad for, at miljøministeren gør det.

Der blev talt om en råvareafgift; jeg går ud fra, at det er en råstofafgift, man påtænker, og det er da glædeligt at høre. Og så takker jeg for, at det endelig kommer frem. Det er jo lidt mærkeligt, at det så hverken indgår i regeringserklæringen eller overhovedet bliver nævnt af statsministeren, når man direkte spørger ham om, hvad der blev af det valgløfte. Og det er jo i hvert fald ikke det samme, som hr. Ole Espersen siger, nemlig at man vil til at forhandle med konsortieparterne. Det plejer man da ikke, når man laver afgifter. Man begynder da ikke at forhandle med alle mulige, når de oven i købet på forhånd har sagt, at det ikke lader sig gøre, at de i givet fald gør det til en voldgiftssag.

Så kan det formodentlig ikke være det, men det, som miljøministeren siger, at man vil lave en råstofafgift, en indvindingsafgift for råstoffer, og det lyder da af noget, selv om det rigtigste selvfølgelig ville være at købe koncessionen tilbage for de berømmelige 40 kr. Men dette lyder da af noget, og jeg vil gerne gentage, at det jo ikke er noget, der bør afvente gassens strømning i 1984-85, for det er vel lige så relevant, om end foreløbig i en lidt mere beskeden målestok, for den olie, der allerede strømmer.

(Kort bemærkning).

Arne Christiansen (V):

I anledning af økonomi- og miljøministerens bemærkninger om den tidligere regerings holdning til en råvareafgift, en indvindingsafgift, må jeg sige, at det er muligt, at den har været på bordet hos den socialdemokratiske del af regeringen. Den har aldrig været drøftet i den tidligere regering.

Ellemann-Jensen (V):

Nu virker det, som om finansministeren prøver at skabe forvirring om, hvad det egentlig er, man vil. Vi er altså enige om, at der står i finanslovsforslaget, at der skal spares 2½ mia kr. i 1980. Der er en budgetreguleringskonto. Vi er også enige om, at det fremgår af anmærkningerne, at 1,8 mia kr. skal spares på de lovbundne udgifter i 1980. Men finansministeren vil altså ikke vedgå, at der skal spares så meget allerede fra 1980, men at man måske først i den sidste måned

af 1980 skal spare noget, der altså på årsbasis vil svare til disse beløb. Andet kan man ikke lægge i de bemærkninger, der er kommet. Derfor vil jeg gerne have helt klart svar på spørgsmålet: agter finansministeren at foreslå ændringer i den budgetreguleringskonto, der er optaget i finanslovsforslaget?

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden af Tang Sørensen (FP) (se foran)
forkastedes, idet 19 stemte for, 144 imod; 4 stemte hverken for eller imod.

Hermed sluttede redegørelsesdebatten.

Den næste sag på dagsordenen var:

33) Første behandling af:

Forslag til finanslov for 1980.

(Lovforslag nr. L 1. Fremsat 2/10 79).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til finansudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

34) Første behandling af:

Forslag til lov om midlertidigt stop for lønstigninger.

(Lovforslag nr. L 6. Fremsat 6/11 79).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Bakholt (S):

Lovforslaget om et midlertidigt stop for lønstigninger er ét element i den kortsigtede løsning, som regeringen har lagt frem, og som vi nu har til første behandling.

Formanden:

Jeg beder de medlemmer, der har meget hastende forretninger, om at forlade salen i ro.

Bakholt (S):

Lovforslaget betyder, at der med øjeblikkelig virkning er lagt loft over stigningerne i lønindkomsterne, idet der ikke kan fastsættes eller aftales højere lønninger end dem, der var gældende før den 5. november 1979. Man kan i den periode, som lovforslaget gælder, heller ikke aftale højere lønninger, der har virkning efter udløbet af denne lovs virkeperiode.

Indgreb i overenskomster og aftaler er naturligvis en alvorlig sag. Denne form for indgreb kan kun accepteres i ganske særlige situationer, og vi har netop nu en sådan særlig situation. Vi er alle klar over, at vi står over for en række alvorlige økonomiske problemer, som der skal findes nogle løsninger på. De økonomiske problemer, der nu skal forhandles om løsninger på, har en sådan karakter, at de ikke kan løses ved nogle enkeltstående indgreb, men det er nødvendigt, at der iværksættes en lang række foranstaltninger, hvis holdbare løsninger skal findes, som kan forbedre vores økonomiske situation.

Et af elementerne er udformningen af en langsigtet indkomstopolitik. En løntilbageholdenhed hos lønmodtagerne må efter socialdemokratiets opfattelse betyde, at lønmodtagerne til gengæld får andel i overskuddet. En sådan langsigtet og stram indkomstopolitik må naturligvis drøftes med arbejdsmarkedets organisationer, og det er en nødvendig forudsætning for, at der kan opnås en bred accept i befolkningen.

For at de bedste arbejdsbetingelser i denne forhandlingssituation kan opnås, er det nødvendigt, at der nu opstilles et læhegn, så regeringen kan få tid til i ro at udforme alle de elementer, der må indgå i den samlede og langsigtede økonomiske plan, som senere skal forelægges folkettinget. Forslaget om et midlertidigt stop for lønstigninger er et af de

læhegn, der må opstilles, så de modforanstaltninger, som er påkrævet for at forbedre og rette op på den økonomiske situation, kan udformes og iværksættes.

Jeg er overbevist om, at lønmodtagerne har forståelse for, at der i den nuværende situation gennemføres det kortvarige og midlertidige stop for lønstigninger, som der her er fremsat forslag om, når der samtidig gennemføres et absolut stop for såvel prisstigninger som stigninger i andre indkomster end lønindkomsterne og der også iværksættes et huslejestop.

Jeg skal give socialdemokratiets tilslutning til lovforslaget, og vi vil medvirke til en positiv og hurtig udvalgsbehandling.

Enggaard (V):

Danmarks økonomi er uholdbar. Derfor gik venstre bl. a. til valg på et ønske om, at der for en længere periode blev gennemført et altomfattende pris- og indkomstop. Vi understreger udtrykket »indkomstop«, fordi det selvsagt må omfatte alle grupper af indkomster og ikke blot lønindtægter.

I venstres tanker bag et pris- og indkomstop har der helt naturligt været en erfaring fra Norge, hvor man som bekendt har praktiseret ideen. Derfor vil det for os og sikkert også for andre være naturligt at drage sammenligninger med den norske lovgivning. Om den ved vi jo, at den har virket, og at den har efterladt en betydelig tilfredshed i brede kredse. Hertil kommer, at der efter det foreliggende kun er ganske få problemer med at få den norske ordening respekteret.

Det foreslåede stop for lønstigninger er jo desværre ikke af længere varighed, det gælder nogle få uger frem til nytår. Derfor har dette forslag nok mest symbolsk betydning, men man skal som bekendt heller ikke benægte symbolikkens betydning. Men da der ikke udløses nye lønstigninger eller dyrtidsreguleringer eller andre aftaleelementer i stopperioden, så er der næppe mange lønmodtagere, der vil mærke afsavn i denne periode af den nævnte karakter. Hvis jeg tager fejl i det, beder jeg arbejdsministeren om i sit svar at nævne konkrete stigninger, som var aftalt i overenskomsterne til udløsning i stopperioden. Havde der været det, burde de vel i øvrigt også have været nævnt i bemærkningerne.

[Enggaard]

Da der sikkert hos mange nu er en bevidsthed om, at dette lønstop kan blive forlænget efter nytår, så vil presset på arbejdsgiverne for at få lønforbedringer sikkert blive hårdt sine steder, navnlig hvis det er risikofrit for parterne. Derfor bør udvalget efter venstres mening dyrke disse problemer.

Der må ikke være tvivl om, at venstre ønsker en pause i indkomst- og prisudviklingen for en længere periode. Men vi er meget interesserede i, hvordan det virker i praksis, og vi er ikke mindst interesserede i, at der er en rimelig balance mellem mål og midler for indkomstbegrænsningerne efter lovforslag nr. L 7 og dette lovforslag. Efter forslagene, som de nu er, mangler denne balance.

Venstre er som nævnt grundlæggende interesseret i, at et stop for alle arter af indkomster indgår i en økonomisk sanering, men vi vil lade vor endelige holdning til dette forslag bero på det videre arbejde med forslaget og udformningen af forslagets bestemmelser.

Grethe Fenger Møller (KF):

Det konservative folkeparti offentliggjorde i september måned en firepunktsplan til løsning af landets økonomiske problemer. Denne plan indeholdt også et forslag om lønstop i den resterende del af overenskomstperioden. Vi betragter dette forslag fra regeringen som et skridt i den rigtige retning, selv om vi gerne havde set, at forslaget havde fået en længere gyldighedsperiode end indtil den 31. december 1979.

Det fremgår af arbejdsministerens bemærkninger til lovforslaget, at begrundelsen for lovforslaget er, at man ønsker en mere langsigtet økonomisk politik, og at man ønsker at få tid til at udarbejde en sådan politik, og det er tanken, at dette lovforslag skal danne grundlag for og give tid til fastlæggelsen af en sådan politik.

I denne betragtning er vi enige, og vi vil da gerne give regeringen den fornødne tid til at udarbejde planerne. Der skal ikke være nogen tvivl om, at det konservative folkeparti fortsat står fast på det standpunkt, at vi ønsker at støtte et forslag om lønstop. Vi går også ud fra, at når regeringens overvejelser med de berørte organisationer har fundet sted, så vil regeringen snarest muligt fremsætte nye forslag, således at de intentioner,

der ligger bag dette forslag, vil blive videreført.

Jeg finder, at lovforslagets hensigt er meget klar. Den fremgår bl. a. af de udførlige bemærkninger, der er til lovforslagets § 1.

Men lige så klar hensigten er med lovforslaget, ja, lige så stor usikkerhed kan man måske sige, at der hersker om, i hvilket omfang det vil være muligt i praksis at sørge for, at denne lov bliver overholdt. Selv om der efter de planer, der er, kun er ret ringe tid til rådighed for udvalgsarbejdet, så går jeg ud fra, at arbejdsministeren vil være udvalget behjælpelig med at skaffe de nødvendige oplysninger, således at vi bl. a. kan få at vide, hvordan den norske ordning har virket.

Fra konservativ side finder vi, at det er meget vigtigt, at der bliver skabt størst mulig sikkerhed for, at lønstoppet kan overholdes. Jeg kan derfor allerede nu oplyse, at vi agter at stille ændringsforslag for at sikre dette. Vi mener, at det bør være således, at kontrol med lovens overholdelse påhviler arbejdsministeren, som så må sørge for at få gennemført de nærmere bestemmelser om det.

Vi mener også, at der bør iværksættes et særligt nævn, f. eks. bestående af 3 personer med repræsentanter for arbejdsmarkedets parter, som kan tage stilling til sager vedrørende overtrædelse af denne lov, og således at nævnets afgørelse kan indbringes for domstolene. Vi mener, at både den, der giver, og den, der modtager lønforhøjelse, der er i strid med loven, bør straffes med bøde.

Vi finder, at det er vigtigt, at man med dette lovforslag ligesom har sat minimallønssystemet ud af spil, og at man har forbudt lønglidning. Det er meget vigtigt, at man gør dette også af hensyn til andre grupper. Vi har jo en del gange oplevet her i folketinget, at man har fastlagt en indkomstpolitisk ramme, hvor virkningerne har været, at det i praksis har været tjenestemænd og funktionærer, der har overholdt en sådan ramme. Det er vigtigt, at vi nu får et lønstop, der kommer til at være effektivt for alle grupper.

Jeg skal med disse bemærkninger tilsige vor positive støtte under udvalgsbehandlingen.

Lawaetz (FP):

Man har vel aldrig hørt en så rendyrket socialistisk åbningstale som den, statsministe-

[Lawaetz]

ren holdt i går. Ikke ét eneste opmuntrende punkt til det stakkels erhvervsliv. For fremskridtspartiet ikke én eneste opmuntring, kun en bekræftelse af, at socialdemokratiet intet har lært af deres fejlslagne politik, som har bragt os i den situation, vi har. At statsministeren indrømmede den katastrofale situation, var det mest realistiske i talen. Men ingen forslag til at rette situationen op – tværtimod.

Det langsigtede perspektiv er indtil nu så deprimerende, at det ikke er tiden til at beskæftige sig med det. Jeg vil derfor holde mig til de 5 foreliggende lovforslag, der nu skal jaskes igennem for at bevise, at man er handlekraftig, som man så smukt udtrykker det.

Disse 5 midlertidige lovforslag hænger nøje sammen. Jeg har tidligere tilladt mig her fra talerstolen at kalde hr. Thomas Nielsen for reserveminister; hr. Poul Schlüter har nu forfremmet ham til overstatsminister. Det er helt klart, at netop dette lovforslag om totalt lønstop er sukret godt ind, for at det skal glide ned, sukret godt ind ved hjælp af de andre 4 lovforslag. I øvrigt er udformningen af lovforslaget så elendig, at det under ingen form er strafbart at forlange lønforhøjelse, men arbejdsgiveren skal bære enhver form for forhøjelse. Det betyder i praksis, at f. eks. et firma, der har en stor eksportordre og ikke kan skaffe folk, må udbetale højere lønninger og eventuelt sælge med tab. Det næste er, at firmaet ikke har lyst til at tage sin næste eksportordre. Det er altså den måde, man prøver på at opmuntre til en større eksport. Det er efter vor opfattelse ikke netop det, der fremmer eksporten, heller ikke når det samtidig bremser lysten til investeringer og også griber ind over for sunde private pantebreve. Resultatet: endnu flere arbejdspladser bliver flyttet til udlandet.

Det er den politik, som socialdemokratiet byder det erhvervsliv, som danner hele grundlaget for, at vi kan eksistere og bibeholde vor sociale velfærd.

Fremskridtspartiet er klart modstander af indblanding i lønfastsættelsen. Nu skal man altså sige til medarbejderne: fra i dag får du ikke én øre mere for at lave godt arbejde, for at lave mere arbejde eller for at få gode ideer. Efter min opfattelse er det skrivebordsteorier lavet af folk, der ikke har føling med det virkelige liv.

Da vi fører en rendyrket erhvervsvenlig politik, som naturligvis samtidig er arbejdervenlig, da den sætter folk i arbejde, er vor stilling klar. Vanskeligere er det måske for firkløveret, der er gået til valg på løn- og prisstop. Men jeg vil tro, at disse partier føler sig frit stillet, når de samtidig skal sluge begrænsning af tinglysning af visse pantebreve, stop for ejerlejligheder og indblanding i investeringsmuligheder. Det er sørgeligt, om statsministeren vil søge at gennemføre den af ham omtalte siksakkurs, og om firkløveret vil følge med. Vi bliver nok klogere i løbet af ugen, men én ting skal der ikke herske tvivl om: fremskridtspartiet vil under ingen form medvirke til socialistisk planøkonomi.

Det er nok i ellefte time, at vi, der tror på det private initiativ og på den menneskelige frihed, yderligere kridter skoene og står fast, for lige meget hvad man vil påstå: den eneste baggrund for vor eksistens er arbejde i danske virksomheder. Det er her, man skal sætte ind, og man kan ikke gøre for meget for at fremme det danske erhvervsliv – kort og godt.

Lilli Gyldenkilde (SF):

I bemærkningerne til dette lovforslag står der bl. a., at den nuværende alvorlige økonomiske situation er præget af alvorlige pris- og omkostningsstigninger. Det skal jeg ikke anfægte, men dette forslag bygger videre på den antagelse, at det er på grund af lønstigninger, at situationen ser så dårlig ud. Det er helt urimeligt at blive ved at lovgive ud fra den antagelse. Dette er gjort konstant ved hvert overenskomstindgreb de sidste 6 år, uden at det har løst problemerne. Det har vi i SF hele tiden taget afstand fra og gang på gang peget på andre områder, hvor der skulle tages fat. Jeg har bemærket i statsministerens redegørelse, at der var indeholdt nogle af de ting, vi i SF har påpeget, og det skal der selvfølgelig ikke lyde utak for fra min side. Men derfra og til at gå med til at køre den fejlslagne lønpolitik videre er et langt skridt, og det fastholdes jo med dette forslag.

Dette forslag, så kort tid det end skal virke, betyder, at de grupper, der har halvårlige lønforhandlinger, der netop rammer ind i november-december måned, nu må se i øjnene, at de ikke kan få en lønstigning ifølge de dårlige overenskomster, folketinget har be-

[Lilli Gyldenkilde]

sluttet, og som de derfor ikke selv har haft indflydelse på, og det lidet, der var tilbage, altså minimallønssystemet, skal nu fratages dem. Det kan vi naturligvis ikke være med til.

I øvrigt vil jeg da advare mod at gå videre ad den vej, der bygger på tesen om, at vi alle sammen er i samme båd. Det er vi jo ikke. Jeg ved godt, at prisstoploven også bygger på det argument, og derfor vil man vel også bruge det til at sige: ja men nu får vi jo denne prisstoplov. Der må jeg sige, at af alle de prisstoplove, vi hidtil har set, fremgår det, at de udmøntes i prisstigninger, der ligner pris-eksplosioner, når de bliver ophævet. Jeg må i øvrigt tilføje, at i valgkampen fik vi jo allerede meddelelse om, at der var nogle ganske store prisstigninger, og det var ikke mindst på grund af de borgerlige partiers loven et prisstop, når vi nu fik overstået valget. Det vil i realiteten sige, at prisstigningerne har vi allerede fået, det er kun lønstoppet, der vil blive en realitet.

Når vi yderligere dertil lægger, at der ved de kommende trepartsforhandlinger sikkert skal diskuteres dyrtidsportioner – prisstigningerne har medført ikke så få endda, der skal udløses – så ser det for os ud til, at lønmodtagerne igen skal blive sorteper, og det vil vi ikke være med til.

Vi har i SF hele tiden sagt, at vi godt vil være med til, at der skal bæres byrder i det kommende år, men vi mener ikke, at det skal være denne slags byrder. Jeg er så ganske enig med fru Grethe Fenger Møller, som heroppefra sagde, at det, der var meningen med dette, var, at nu skulle det bevægelige lønssystem altså også rammes, for det har man nemlig ikke hidtil kunnet ramme via den traditionelle indkomstpolitik. Vi ser i SF dette forslag som et forprang på, om man nu kan slippe af sted med at gribe ind over for dette lønssystem, og det agter vi som sagt ikke at være med til.

Der er en enkelt ting, jeg godt lige vil spørge arbejdsministeren om. Der er noget, der hedder lærlinge i dette land, og lærlingelønningerne er indrettet på den facon, at når en lærling bliver 18 år, så stiger hans løn, og det drejer sig om ca. 4 kr. i timen, en lærlingeløn stiger, den dag han bliver 18 år. Jeg vil godt vide, om den lærling, der bliver 18 år i løbet af november eller december måned, virkelig skal have tilbageholdt denne stig-

ning, som betyder uendelig meget for ham i den ende.

Så vil jeg også lige bruge to ord på at sige, at jeg ikke forstår, at fru Grethe Fenger Møller, som jo stadig væk er formand for Dansk Kvindesamfund, ikke er klar over, at det netop er mange lavtlønnede kvinder, man rammer med dette her. Det er dem, der begynder med en lav begyndelsesløn i en prøvetid, der er ganske kort, og så skal de have en klækkelig lønforhøjelse, når de har været ansat en måneds tid. Det er netop disse grupper, man rammer med dette.

Vi kan naturligvis ikke medvirke, men vi agter at være med i udredningsarbejdet i udvalget.

Bolvig (RV):

Dette lovforslag er et af en række forslag, der skal sikre folketingets tilstrækkelig tid til at gennemføre den økonomiske sanering, som er så tvingende nødvendig. Folketinget har jo alt for ofte været under et uansvarligt tidspres, når diverse forlig er blevet strikket sammen, og de opnåede resultater har tit båret et tydeligt præg heraf. Derfor skal regeringen ikke møde kritik fra det radikale venstre, når man denne gang gennem vedtagelsen af en stribe midlertidige kortvarige love sikrer folketingets fornøden tid til at drøfte en langsigtet saneringspolitik med mulighed for et så tilbunds gående undersøgelses- og udvalgsarbejde, at de nødvendige indgreb bliver socialt afbalanceret og uden mulighed for unddragelser og misbrug.

Vi kan støtte ministerens lovforslag, selv om jeg erkender, at det rammer visse befolkningsgrupper uretfærdigt. Arbejdsgiverne forbydes at udbetale en højere løn til medarbejderne. Hvordan vil ministeren kontrollere, om loven overholdes, og hvilke straffeforanstaltninger forestiller ministeren sig? Man kan desværre tvivle på, om loven får den tilsigtede virkning, når man bemærker sig udtalelser fra partier, der direkte opfordrer lønmodtagerne til at ignorere loven og forstærke indsatsen for lønglidning, og faglige ledere, som frejdigt spår, at arbejdstempelet øjeblikkelig vil blive sat ned.

Jeg tror, ministeren deler min uvilje mod det nedslidende og arbejdsklimaødelæggende akkordarbejde. Kan det ikke, hr. minister, frygtes, at det planlagte lønstop vil og inter-

[Bolvig]

essen for akkordarbejde, så vi fjerner os fra målet: at afskaffe det?

Regeringen er udsat for en voldsom kritik fra både venstre og højre. Det radikale venstre vil gerne medvirke til at gennemføre den nødvendige saneringspolitik og opfordrer regeringen til at være målbevidst og til ikke at lade sig skræmme af dramatiske aktioner og udtalelser. Men det er til gengæld afgørende nødvendigt at nå frem til en flerårig politik, for ellers vil virkningerne af et kortvarigt indgreb være spildte, inden vi når midten af januar.

Birgith Mogensen (CD):

På centrum-demokraternes folketingsgruppes vegne har jeg følgende bemærkninger vedrørende regeringens forslag til lov om midlertidigt stop for lønstigninger:

Centrum-demokraterne har under valgkampen fremhævet den uafviselige nødvendighed af, at der foretages et indgreb over for omkostningsstigningerne i dansk erhvervsliv. Da lønudgiften er en væsentlig bestanddel af omkostningerne, er det naturligt, at der ved et særskilt lovforslag søges gennemført et stop for netop denne udgiftspost.

Det foreliggende lovforslag, som i sin udformning er meget vidtgående, er imidlertid på den anden side begrænset i tid til udgangen af 1979. Det er derfor af afgørende betydning at vide, hvorledes regeringen fra og med næste års begyndelse vil tilrettelægge lønpolitikken. Ingen tror vel på, at det skulle være muligt at gennemføre et totalt stop for en længere periode, og dette ville næppe heller være rimeligt over for lønmodtagerne. Jeg har imidlertid også forstået statsministerens åbningstale og lovforslaget således, at de kommende syv uger skal anvendes til udformning af en lønpolitik, som tilsigter en væsentlig afdæmpning af lønudviklingen, uden at dette er nærmere præciseret. CD vil sætte stor pris på, om arbejdsministeren allerede nu kunne udtrykke sig lidt tydeligere om dette spørgsmål.

Centrum-demokraterne er således enige med ministeren i det principielle vedrørende dette lovforslag og hensigten med det. CD finder imidlertid, at der er en væsentlig mangel ved forslaget. Nok er der et forbud mod lønstigninger, og nok er det præciseret, at

aftaler herom er ugyldige og derfor uden retskraft. Det er imidlertid fuldstændig gratis at overtræde loven, idet der ikke findes nogen sanktionsbestemmelser. CD befrygter derfor, at der ude på arbejdsmarkedet vil blive både krævet og givet lønforhøjelser, f. eks. under anvendelse af i og for sig ulovlige, men effektive trusler om chikane gennem afholdelse af faglige møder.

CD vil derfor under udvalgsbehandlingen foreslå, at der indbygges et bødesystem, f. eks. således at lovens overholdelse kontrolleres af arbejdsministeren, som kan indbringe de pågældende sager for et særligt nævn. Dette kunne sammensættes af en repræsentant for arbejdstagerorganisationerne og af en repræsentant for arbejdsgiverne med en dommer som opmand. Nævnet skulle have myndighed til at afgøre sagerne med ikendelse af bøder, og således at indklagede, det være sig arbejdsgiveren eller arbejdstageren, hvis vedkommende måtte ønske det, får en appelmulighed til de civile domstole.

CD finder det afgørende nødvendigt, at en sådan sanktionsbestemmelse indsættes allerede nu. Hvis den ikke bliver indsat i den i øvrigt meget skrappe lønstoplovgivning for den korte periode, vil det være meget vanskeligt senere at få en sådan sanktionsbestemmelse accepteret i den lidt lempeligere lovgivning for en længere periode, der måtte følge efter. For den lange periodes vedkommende ville det være helt uacceptabelt og i øvrigt ganske ineffektivt, om loven var uden sanktionsbestemmelse.

Tyroll (VS):

Der skal ikke være tvivl om, at VS afviser dette forslag. Men hvad forstår socialdemokratiet eller regeringen egentlig ved kollektive overenskomster efterhånden? Findes der overhovedet kollektive overenskomster på det danske arbejdsmarked efter tre overenskomstindgreb på stribe, hvoraf det seneste næsten er det nærmeste, man kan komme et diktat? For VS er der faktisk ingen tvivl. Antallet af egentlige overenskomster er så uendelig lille, at overenskomstsyste­met reelt ikke længere eksisterer som andet end et tomt spøgelse.

Efter den seneste forlængelse af, hvad der må kaldes et kollektivt overenskomstdiktat, er der kommet en anden del, en tredje del

[Tyroll]

ligger her, og en fjerde er på vej. Anden del af overenskomstdiktatet fik vi i juni, hvor sanktionsforliget i SV-regeringen medførte udskrivning af milliardregninger til lønarbejderne i form af energialgifter, begrænsning af det kollektive forbrug i kommunerne osv. Den anden del af overenskomstindgrebet kom altså kun kort tid efter, at SV-regeringen havde dikteret lønmodtagernes lønforhold. Den skærekniv, som man ikke turde føre helt igennem ved overenskomstdiktatet, blev så tidligt som i juni ført med dybe hug. Men dermed er borgerskabet og dets våbenfører her i folketinget ikke tilfreds. Allerede i den nye folketingssamlings start skulle skæreknivens føres dybere og direkte ind i overenskomstdiktatets indhold.

SV-regeringen kunne altså ikke blive enig. Årsagerne hertil skal jeg ikke kommentere her, da det allerede er gjort af VS' ordfører under åbningsdebatten. Dog skal det her slås fast, at der var stor enighed og stadig synes at være det mellem S og V, og for den sags skyld resten af de borgerlige partier, om et indgreb over for lønudviklingen, sådan som det kommer til udtryk i behandlingen af dette lovforslag.

Der er intet nyt under solen i krisepolitikken. Socialdemokratiet fortsætter kampen for at gennemtvinge et internationalt skruerbrækkeri, hvor de enkelte landes faglige organisationer skal kappes om at underbyde hinanden i lønkravene. Socialdemokratiet ønskede ikke at vise flaget klart i valgkampen, derfor måtte VS da også bidrage til at belyse socialdemokratiets målsætninger, at de ikke var så forskellige fra de borgerlige på dette område. Det er et yderligere angreb på reallønnen gennem et stop for lønglidningen og et angreb på dyrtidsreguleringen.

Dette lovforslag om et totalt lønstop viser klart denne vej og viser, hvad målsætningen er for de trepartsforhandlinger, som statsministeren har bebudet. Det er ouverturen til mere permanente løsninger af samme skuffe. Trepartsforhandlingerne skal tilsløre, at der er tale om rent statslige diktater. Det er socialdemokratiets alternativ til overenskomstsystemet, udtrykt med Thomas Niensens ord en direkte forudsætning for frie forhandlinger. Har man hørt så galt! Dette lovforslag skal være med til at bane vejen for de kommende angreb gennem en social kontrakt eller en social håndfæstning for arbejderklassen.

Og hvad skal det så nytte? Det eneste bud, vi har fået fra statsministeren, kom i Krydsild i TV i aftes. Statsministeren sagde, at lønudviklingen og indkomstforholdene skal bringes ned under niveauet i de lande, vi konkurrerer med. Dette svar opfattede statsministeren selv som et meget klart svar, men det tror jeg at han er helt alene om. Tidligere har vi hørt disse kommentarer, og ved det seneste overenskomstindgreb kunne arbejdsministeren konstatere, at de hidtidige indgreb ikke havde haft nogen virkning, netop fordi man førte den samme politik i andre lande. Det viser med al ønskelig tydelighed, at det er internationalt skruerbrækkeri, og at det er hovedløs politik.

Men vi kan så spørge klart og tydeligt: med hvor mange procent agter regeringen at søge reallønnen eller realindkomsten nedbragt? Der har været forskellige tal fremme forskellige steder fra. Det svinger fra omkring de 30 pct. og op til omkring 50 pct., som man vil nedbringe reallønnen med, men hvad er egentlig regeringens hensigt? Hvad er det, man vil gennemføre her?

Nu har vi bemærket, at dette lovforslag ikke indeholder nogen lønsanktioner, og det har jo ikke skortet på interesse for at få gennemført sådanne sanktioner over for det, at der eventuelt kom nogle lønfremgange. Men det vil jo ikke sige, at man ikke kan forvente, at der kommer resultater af lovforslaget. Det er en moralsk opbakning af arbejdsgiverne til at afvise det pres, der måtte være for at få forbedret lønforholdene ude på arbejdspladserne. Det er en moralsk støtte fra socialdemokratiets side, som man selvfølgelig vil benytte sig af.

LO har klart markeret, at man heller ikke i de kommende forhandlinger agter at stille sig særlig meget på tværs. Man har sagt, at dyrtidsreguleringen ikke er nogen hellig ko i forhandlingerne, og statsministeren har direkte luftet angreb på dette område. Det viser med al ønskelig tydelighed, at man vil forsøge at svække den kamp, der skal foregå. Vi ser også, hvordan socialdemokratiske tillidsfolk på forskellige niveauer i fagbevægelsen straks benytter lovforslagets fremsættelse til at indstille alle forhandlinger og bestræbelser på at forbedre lønforholdene for lønarbejderne.

Der er ingen tvivl om, at det nok skal give resultater, men samtidig må vi sige, at vi fra

[Tyroll]

VS' side opfordrer til, at man ignorerer en vedtagelse af dette lovforslag ude omkring på arbejdspladserne og fastholder lønglidningen, fastholder dyrtidsreguleringen, ruster sig til kamp om dyrtidsreguleringen i forbindelse med de forestående trepartsforhandlinger.

Poul H. Møller (KrF):

Modsat den foregående taler ønsker jeg på kristeligt folkepartis vegne at erklære, at vi i høj grad ønsker at medvirke til en sanering af vort lands ulykkelige økonomiske situation. Vi ønsker at genskabe et Danmark, hvor der er fuld beskæftigelse. Vi ønsker at genskabe et land, som ikke står i gæld til udlandet, men som har en sund husholdning i sit samfund.

Vi har forud for det nu afviklede valg sagt, at vi ville medvirke sammen med andre ansvarlige partier til en udvikling i denne retning, og derunder har vi også selv nævnt muligheden af et midlertidigt løn-, indkomst- og prisstop. Alene af den grund kan vi naturligvis ikke modsætte os det fremsatte forslag fra regeringens side.

Der er jo tale om et midlertidigt stop, og vi lægger megen vægt på, at der er tale om andre end lønmodtagerne, som skal bære byrderne. Der er tale om stop for al indkomst. Vi mener, at der er virkelig lydhørhed ude i befolkningen for indgreb af muligvis ubehagelig art, byrder, som vi har talt om før, som må bæres, hvis vi skal komme igen og få saneret vor økonomi. Men det er klart, at det må være på basis af, at vi alle trækker på samme hammel, at ingen bliver favoriserede, at vi virkelig står sammen skulder ved skulder for at gå bedre tider i møde.

Der er jo tale om et midlertidigt stop. Nu har man talt om, at man skulle lige have tid til at trække vejret og få lavet den nødvendige langsigtede politik, hvad angår vor økonomi. Men jeg er bange for, at det bliver noget meget forhastet og forjasket noget, hvis vi skal nå det inden udgangen af dette år. I realiteten er der måske kun tale om 3-4 arbejdsuger her i tinget, og med alt det, som går forud, både forhandlinger med organisationer og arbejde i udvalgene, tvivler jeg på, at det vil kunne nås. Vi må nok se i øjnene, at det midlertidige stop til sin tid må blive forlænget. Det er jo også vigtigere, at vi måske tager en måned eller to ekstra og så virkelig

får lavet noget, som ikke ligner alle de lapperier, som er lavet inden for de sidste mange år, virkelig får en sanering og virkelig får en lovgivning, som vil virke på lang sigt.

Derfor kan jeg sige, at vi i kristeligt folkeparti vil medvirke positivt i et arbejde i udvalget og medvirke til den lovgivning, som skal og må vedtages.

Jeg vil sige som repræsentanten for centrum-demokraterne, at et forbud uden strafreaktion tror jeg ikke er alt for virkningsfuldt, og jeg tvivler på, at det vil kunne opretholdes. Jeg mener også, at der burde have været en eller anden form for strafreaktion.

Kristeligt folkeparti kan tilsige sin medvirken ved det kommende udvalgsarbejde om dette lovforslag.

Ib Christensen (DR):

Statsministeren sagde i sin åbningstale, at hele året igennem var vilkårene økonomisk bestandig blevet forringet. Når regeringen har vidst det så længe, så kan man jo undre sig over, at den gennemførte overenskomster, netop som den gjorde det, og i den form, det skete i marts.

Man kan således sige: selv årsag.

Allerede i juni brød man forudsætningerne ved at lave det omfattende statsfinansielle indgreb. Nu er det altså her i november galt igen, og derfor må man spørge: hvad så til januar, hvad skal der ske til januar?

Det, der er ved at ske her, er jo, at det fagretlige system er ved at bryde totalt og fuldstændig sammen, undergravet af en tvangsendkomstpolitik siden 1975 og nu ved en serie af forudsætningsbrud og nye indgreb og ændringer, der er foretaget her siden marts i år, og som man forbereder nu.

Jeg vil ligesom andre ordførere spørge: hvad sker der, hvis lønmodtagerne, der da med rette kan føle sig umyndiggjort af dette, strejker? Det er jo ulovligt. Hvad sker der med dem? Det spurgte centrum-demokraterne om, og det vil jeg også gøre til mit spørgsmål. Hvad sker der? Hvad sker der videre, når erhvervslivet finder ud af, at det simpelt hen er nødvendigt for dem for at få den nødvendige kvalificerede arbejdskraft at byde over, altså bryde loven, og det kan være nødvendigt for erhvervslivet af hensyn til strukturløsning at gøre det? Det drejer sig ikke bare om disse to måneder. Det er formentlig

[Ib Christensen]

noget, man vil prøve at fortsætte efter årsskiftet.

Man siger, det er selvkontrollerende, fordi man ikke har lov til at indregne lønstigningerne i priserne, men der er vel ikke mange, der tror på det. Og hvad med kontrollen i øvrigt? Skal der være lønkontrollører? Der er jo 30 prisinspektører, der skal kontrollere det totalt omfattende prisstop, og det skal nok være effektivt. Hvor mange lønkontrollører skal vi have ansat for at kontrollere dette?

Striben af borgerlige partier: venstre, konservative, centrum-demokrater, radikale og kristeligt folkeparti – det sidste parti uden tvivl i næstekærlighedens navn – har efterlyst bødestrafte, formentlig med mulighed for konvertering til hæfte eller fængsel for dem, der overtræder denne lov, for dem, der ikke ønsker, at statsmagten skal bestemme over de vilkår, de skal sælge deres arbejdskraft på, og for de virksomheder, der selv vil tiltage sig bestemmelsesret over, hvordan de skal aflønne deres medarbejdere.

Jeg vil gerne have et klart svar fra arbejdsministeren: vil ministeren, vil regeringen tilsi-ge, at man ikke under nogen omstændigheder vil acceptere bødestrafte eller lignende sanktioner i loven? Det vil være klart. Jeg synes, det vil være rart, at man allerede på forhånd får sagt, at dette vil ikke blive accepteret. Jeg synes, det ville være ønskeligt, hvis ministeren kunne give et ganske klart og entydigt svar på dette spørgsmål. Der er jo ikke tale om umyndiggørelse alene – det er galt nok – der er tale om direkte kriminalisering, hvis det går, som denne stribe af borgerlige partier ønsker det.

Vi er selvfølgelig imod dette, fordi vi ikke mener, at statmagten skal diktere disse ting, hverken priser eller lønninger. Vi er imod det af principielle grunde. Vi er også imod det af rent faktiske grunde, fordi vi ikke tror på, at det virker, simpelt hen fordi det har vist sig, at det ikke har virket, fordi de mennesker og organisationer, man fratager ansvaret, ikke føler sig så ansvarstyngede, fordi de er frataget ansvaret for deres egne anliggender, fordi man kun får ansvarlige løsninger, hvis parterne selv må bære risikoen og selv tage følgerne og selv bære ansvaret. Kun derved tvinges de til at enes. Kun derved tvinges de til at indgå overenskomster, som kan holde, og som bliver respekteret, og kun derved får

vi til syvende og sidst samfundsøkonomisk forsvarlig indkomst- og omkostningsudvikling.

Derfor er der mange gode grunde, både principielle og praktiske, til, at vi må vende os imod dette forslag.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Hr. Ib Christensens udtalelse om konvertering af bøder til hæfte eller fængsel må ganske stå for hans regning; denne idé er jo kun vokset i hans fantasi.

Jeg vil gerne spørge, om det er hr. Ib Christensens og hans partis mening, at det skal være gratis at overtræde landets love, og om der er visse kategorier af love, man frit skal kunne overtræde, hvorimod der er andre, der er diverse straffebestemmelser for. Ligger der i partibetegnelsen retsforbundet, at det er enhver ret at overtræde visse love, uden at der skal være nogen som helst straf, her er der altså tale om for en økonomisk overtrædelse en økonomisk straf? Er det virkelig retsforbundets navn og skjold, at det skal være gratis og ikke have konsekvenser at overtræde love, som et flertal i landets parlament vedtager?

(Kort bemærkning).

Ib Christensen (DR):

Jeg må sige til oplysning for hr. Arne Melchior, at hvis der kom en lovgivning om, at alle rødhårede her i landet skulle betale det dobbelte i skat af alle andre mennesker, så ville jeg ikke fortænke de rødhårede i at protestere. På samme måde må jeg sige, at jeg ikke fortænker de mennesker i at protestere, der med rette føler, at her går statsmagten ud over sine naturlige grænser. Det er galt nok. Skal man så også til at kriminalisere – ja, så er målet fuldt.

Flygaard (DR):

Jeg forstod på indlægget fra den konservative ordfører, at de konservative var tilhængere af lønstop, men jeg må ærlig talt sige, at jeg er lidt i tvivl, om det nu virkelig også er tilfældet.

Jeg har forstået de konservative således, at de vil give kompensation i form af et større lønmodtagerfradrag, således at lønmodtager-

[Flygaard]

nes disponible indkomst bliver den samme. Jeg kan ikke rigtig se, at der bliver meget tilbage af det omtalte lønstop, når man giver kompensation i hvert fald for 4 dyrtidsportioner.

Dernæst vil jeg gerne gøre den bemærkning til venstre, at nu skal man jo ikke være så begejstret for det, de har gennemført i Norge. Lad os nu lige komme over den 1. januar 1980. Der skal nok på et eller andet tidspunkt, måske om ikke så forfærdelig længe, komme en ganske pæn priskekspllosion deroppe.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Jeg vil gerne takke ordførerne for den overvejende positive modtagelse, som lovforslaget om begrænsning eller loft over lønstigninger har fået her i folketinget.

Jeg er helt enig med hr. Enggaard i, at opgaven må være at gennemføre et egentligt indkomststop. Jeg takker for denne tilkendegivelse, som jo er en gentagelse af, hvad venstre har fremhævet tidligere, og jeg er sikker på, at man i landbruget vil notere disse klare synspunkter med betydelig interesse.

Hvad angår Norge, er vi selvsagt indstillet på, og jeg kan sige, at det vil vi være parate til at møde med under udvalgsarbejdet, en vurdering af de erfaringer, man har indhøstet i Norge med det omfattende pris- og lønstop, man har praktiseret i løbet af 1979.

Så spørger hr. Enggaard, om ikke det er en mangel ved lovforslaget, at de lønftaler, som konkret berøres af denne lovgivning, ikke er omtalt direkte i bemærkningerne. Derom kan jeg sige til hr. Enggaard, at det omfatter mange hundrede forskellige aftaler indgået i henhold til det bevægelige lønsystem på de enkelte virksomheder, og jeg tror, hr. Enggaard ved, at arbejdsministeriet ikke besidder noget kartotek over lønftaler, der lovligt indgås på de mange virksomheder, og at der ingen automatisk indberetningspligt er til arbejdsministeriet.

Det, vi kan slå fast, er en retstilstand i en begrænset periode, som der er lagt op til her i lovforslaget. Jeg kan sige, at en lang række af de henvendelser, vi allerede har modtaget, viser, at der er ganske mange lønmodtagere, der omfattes af dette stop, at dette stop pålægger lønmodtagerne byrder, på samme måde som mange selvstændige erhvervsdrivende og andre indkomstgrupper i samfundet jo

også pålægges byrder i regeringens samlede pakke.

Fru Grethe Fenger Møller nævnte forskellige spørgsmål, som jeg også gerne vil svare på under udvalgsarbejdet, og strejfede et spørgsmål, som en række andre ordførere også har rejst her under første behandling.

Det gælder spørgsmålet om det, man kalder sanktioner eller kontrol med lovens overholdelse.

For det første kan jeg sige til fru Grethe Fenger Møller, at arbejdsministeren selvfølgelig har ansvaret for, at det lovforslag, som her lægges frem, hvis det vedtages, også føres ud i livet. Det ligger i sagens natur.

For det andet er det ikke rigtigt at sige, at der ikke er sanktioner indeholdt i dette lovforslag. For det første er der tale om, at det drejer sig om ugyldige aftaler, som ikke kan gennemføres via det fagretlige system, og for det andet drejer det sig om, at det er ugyldige aftaler, der ikke kan gennemføres ved de almindelige domstole.

Derudover ligger der en meget effektiv kontrol med dette tidsbegrænsede – jeg understreger: tidsbegrænsede – stop for lønstigninger i, at der skal to parter til, for at det kan overtrædes ude på den enkelte arbejdsplads. Hvis prislovgivningen havde det element i sig, at ingen pris kunne forhøjes, uden at forbrugerne havde givet deres accept af den pågældende prisforhøjelse, så tror jeg ikke, det ville være helt så stort et problem at få kontrolleret prislovgivningen i dette land, som det mange gange af gode og saglige grunde kan være at få det i praksis.

Jeg skal endelig gøre fru Grethe Fenger Møller og de andre ordførere, der har rejst dette spørgsmål, opmærksom på, at det jo tydeligt fremgår af industriministerens forslag, at eventuelle lønforhøjelser eller lønstigninger ikke lovligt vil kunne indregnes i priserne af virksomhederne.

Jeg var glad for hr. Lawaetz' indlæg, der fremstillede dette stærkt tidsbegrænsede lovforslag for at give tid til forhandlinger med organisationerne på arbejdsmarkedet og i erhvervslivet som den rene socialistiske planøkonomi. Jeg tror, et sådant indlæg var godt for mange af os til selvforståelse.

Jeg vil gerne til fru Lilli Gyldenkilde sige, at det er en væsentlig bestanddel af det, regeringen her lægger op til, at alle former for indkomst er omfattet, at det ikke ensidigt er

[Arbejdsministeren]

lønmotagerne, der bliver ramt. Fru Lilli Gyldenkilde vil med sit indgående kendskab til arbejdsmarkedet medgive mig, at de grupper, der bliver berørt af et stop for lønstigninger, ikke i første rækké er de lavest lønne, som jo ofte er på normalløn, og som ikke har mulighed for lønbevægelser i perioden. Men dette skal ikke skjule, at lønmotagerne også kommer til i denne korte periode at bære byrder som andre befolkningsgrupper.

Jeg bliver spurgt, om lærlingen, der overgår til at blive nyudlært, vil blive omfattet af lønstoppet. Dertil kan jeg svare nej; det er ikke omfattet af lønstoppet.

Hr. Bolvig nævnte en række problemer ved at iværksætte et sådant lønstop. Jeg håber, vi under udvalgsarbejdet vil kunne fortsætte diskussionen omkring disse problemer, men takker i øvrigt som sædvanlig hr. Bolvig for den positive holdning, der lå i tilkendegivelsen fra det radikale venstre.

Fru Birgith Mogensen rejste spørgsmålet om lønforhøjelser i kraft af, at mennesker bliver 18 år, og det kan gælde både lærlinge og andre, som overgår til voksenløn. Det er ikke lovforslagets hensigt at rammé dette, som jo ikke kan betegnes som en anciennitetsmæssig lønstigning, men kun overgang fra ungarbejderløn til voksenløn. Hvis der er uklarhed i lovforslaget omkring dette punkt, er regeringen parat til under udvalgsarbejdet at præcisere, at man ikke tænker sig dette specielle forhold berørt, som jo ikke kan kaldes lønglidning i normal forstand.

På hr. Tyroll forstod jeg, at VS fortsat anser socialdemokratiet og arbejderbevægelsen for hovedfjenden i det danske samfund.

Til hr. Poul H. Møller tror jeg ikke at der er direkte bemærkninger.

Til hr. Ib Christensen vil jeg kun sige, at det selvfølgelig ikke er hensigten at ansætte et betydeligt antal lønkontrollører, når der i virkeligheden ligger en ganske effektiv kontrol i de to forhold, jeg omtalte før, dels at der skal to parter til at overtræde loven, hvor den ene part jo ikke har nogen interesse i at overtræde loven, dels at aftalerne vil være ugyldige og i givet fald ikke vil kunne indregnes i priserne. Jeg mener, at dette i sig selv helt overflødiggør et nyt administrationsapparat, hvad enten man kalder det nævn, lønkontrollører, eller hvad man gør. Jeg tror, at enhver tanke om bødestraf i den-

ne situation ville forfejle sin hensigt. Det ville ikke gøre lovgivningen mere effektiv.

Det er selvfølgelig – det skal være en bemærkning til hr. Arne Melchior – regeringens faste overbevisning, at dette lovforslag skal overholdes i denne 7 ugers periode, og det er også vort indtryk, at man ude omkring på de enkelte arbejdspladser vil vise forståelse for dette, og at det i praksis vil vise sig i denne begrænsede periode at være en overordentlig effektiv lovgivning.

Grethe Fenger Møller (KF):

Arbejdsministeren sagde, at der i dette lovforslag allerede er indeholdt nogle sanktionsbestemmelser, idet arbejdsministeren henviste til, at aftaler, der er indgået i strid med lovens formål, vil være ugyldige og således hverken kan gennemføres ved domstolene eller ved det fagretlige system. Ja, det er da korrekt, det fremgår jo af lovens tekst. Men der er jo ikke med dette forhold, at disse aftaler vil være ugyldige, tale om sanktioner, således som der f. eks. er tale om sanktioner i det lovforslag om prisstop, som folketinget om lidt skal behandle.

Jeg vil gerne bede arbejdsministeren oplyse, om det, hvis dette lovforslag bliver vedtaget uændret, så vil betyde, at arbejdsretten vil kunne træde ind i sager, der er i strid med denne lov. Vil det betyde, at konflikter, der opstår, vil blive erklæret ulovlige, eller hvad vil konsekvensen være?

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg skal lige sige tak til arbejdsministeren for oplysningen om, at nyudlærte lærlinge selvfølgelig ikke kommer ind under lønstoppet. Det havde jeg nu heller ikke regnet med; det var ikke det, jeg spurgte om, for jeg har læst, hvad der står i lovforslaget.

Det, jeg spurgte om, var, om en lærling, der i sin læreperiode bliver 18 år og derfor skal have en lønstigning, der ligger på en 4-5 kr. i timen, også bliver ramt af dette lønstop. Det er dog væsentligt i den alder at skulle have en højere løn, fordi man nu bliver 18 år, men så pludselig bliver det måske taget bort. Jeg synes, det er meget væsentligt at få det frem.

I øvrigt har jeg da også lyst til, når jeg nu er kommet herop, at spørge: har man egentlig foretaget nogen beregninger, har man

[Lilli Gyldenkilde]

egentlig gjort sig klart, hvad dette også kan komme til at betyde for efterlønsmodtagere, der eventuelt søger efterløn fra den 1. januar? Hvis de er i arbejde og skulle have haft en lønstigning i løbet af november-december måned, så bliver deres beregningskriterium et andet efter 1. januar. Ligesådan med hensyn til arbejdsløshedsdagpengene. Det kan ganske givet også give nogle problemer.

Må jeg have lov til at sige her til sidst, nu da vi er blevet så mange nye folketingsmedlemmer herinde, at jeg har hele tiden i mine 2-3 år herinde syntes, at det er forrygende dårligt, at vi får lovgivning frem på denne måde. Nu skal vi igen sidde i udvalgs møder måske til langt ud på natten. Det er ikke rimelige arbejdsvilkår at give os, og dette kunne godt vente med at blive vedtaget til på onsdag eller på torsdag.

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg har lige et spørgsmål til arbejdsministeren. Jeg hørte, at arbejdsministeren fortalte heroppe, at med det lovkompleks, der var lagt frem, var der lukket for alle indkomststigninger i Danmark. Jeg vil gerne have at vide af arbejdsministeren, om det var forstået rigtigt, at arbejdsministeren mener, at der er lukket for alle indkomststigninger i Danmark. I så fald vil jeg gerne bede arbejdsministeren forklare, hvordan det går til, hvis f. eks. en tekstilfabrikant i Ikast sælger 5.000 striktrøjer til et varehus i Holland og dér får en merpris på 20 kr. pr. stk., hvorved han får en merindkomst. Hvordan vil man forhindre det? Jeg synes, arbejdsministeren skal komme herop og erkende, at merindkomster ved eksport ikke er omfattet. Så skal socialdemokraterne heller ikke komme her og bruge det bluffnummer over for danske arbejdere og sige, at man har begrænset alle prisstigninger. Rent faktisk er det jo sådan, at dér plejer man at give bonus for at få nogle ordrer kørt igennem. Det har socialdemokratiet nu i sinde at lukke for.

Tyroll (VS):

Nu tror arbejdsministeren åbenbart, at det var klaret nemt ved bare at sige, at nu har hr. Tyroll og VS igen erklæret, at socialdemokratiet er hovedfjenden. Det har jeg på ingen måde erklæret. Derimod ser vi i aller-

højeste grad, at socialdemokratiet stiller sig i vejen for en udvikling af de faglige organisationer, for en udvikling af arbejderklassens kampeevne, sådan at man kan fastholde sine interesser. Det ser vi også med dette forslag.

Jeg kunne åbenbart ikke få noget klart svar på, hvad det er for en målsætning, der ligger i den formulering, at den danske løn- eller indkomstudvikling skal bringes ned under det niveau, der er i de konkurrerende lande. Hvad er det for et tal? Kan man egentlig fastslå det tal? Eller er det noget med, at vi fortsat skal se, at andre lande bruger den samme politik, og så skal vi bare blive ved? Hvor langt vil man egentlig have det internationale lønniveau ned i Europa – som vel er dem, vi konkurrerer med – før man er tilfreds? Og hvornår kommer konkurrenceevnen? Der er ingen svar på disse spørgsmål. Det er simpelt hen hovedløs politik, man fører på disse områder. Derfor har man ikke kunnet fremvise resultater. Det er også den mest elendige undergravelse af fagbevægelsens interesser, vi længe har set. Nu vil vi gerne have svar på disse spørgsmål.

Enkelte rosende bemærkninger skal jeg da gerne komme med til regeringen omkring dette lovforslag. Det er det første skridt fra socialdemokratiet til at afskaffe det fagretlige system. Man sætter det simpelt hen ud af kraft på nogle områder, og det synes vi da er ganske udmærket. Det er nye toner fra den kant. Der er jo tale om, at man ikke gennem det fagretlige system kan sikre lønarbejdernes løn- og arbejdsforhold. Det kan kun lønarbejdernes egen kampeevne. Vi må konstatere, at man faktisk har skabt den situation, at det fagretlige system stadig kan bruges af arbejdsgiverne til at gennemføre nogle indgreb og nogle angreb på lønarbejderne, i det øjeblik de forsøger at tilkæmpe sig resultater ud over det, der måtte ligge fra før den 5. november 1979. Det siger noget om hensigterne med de indgreb, der gennemføres her. Jeg kan ikke helt se af forslaget, at det tilsvarende gælder, at man ikke kan bruge det fagretlige system fra arbejdsgivernes side i forhold til lønarbejderne i denne periode. Det ville jeg faktisk gerne have forklaret. Bli- ver det ikke her, så må det jo blive under udvalgsbehandlingen.

Helt klart ser vi dette som vendt imod arbejderklassen, og det er derfor, vi siger, at den samlede buket af lovforslag, som man

[Tyroll]

lægger frem her, det er, om end ikke det værste, vi har set endnu, så i hvert fald en temmelig strid omgang for arbejderklassen.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Fru Grethe Fenger Møller spurgte om det fagretlige system. Det giver sig selv, at aftaler, der vil være ugyldige efter det fagretlige system, heller ikke kan gennemtvinges gennem konflikter, og det vil sige, at konflikter af denne art også vil være retsstridige. Det er det normale system, vi kender til på arbejdsmarkedet. Jeg er parat til at uddybe dette yderligere, hvis det ønskes.

Fru Lilli Gyldenkilde var inde på, hvad der lå i min besvarelse omkring lærlingenes problemer. Der er for mig at se ingen tvivl om, at hensigten er den, at man ikke vil gøre indgreb i den nævnte overgang fra en lav ungdomsløn til en voksenarbejderløn, der gælder på det almindelige arbejdsmarked. Deraf må følge, at den tilsvarende forbedring af lønnen, der sker for lærlinge, der bliver 18 år, også må kunne slå igennem. Hvis dette ikke fremgår med tilstrækkelig tydelighed af lovforslaget, vil vi tydeliggøre det under udvalgsarbejdet.

Jeg tror, fru Lilli Gyldenkilde, hvis hun får mulighed for at undersøge beregningsgrundlaget for efterlønnen, vil vide, at dette lovforslag praktisk talt ingen betydning har for den enkelte efterlønsmodtager.

Jeg kan sige til hr. Askjær Jørgensen, at selvfølgelig vil den situation, som han omtalte, ikke være inde i dette 7 ugers stop for indkomststigninger i det danske samfund, på samme måde som den lønmodtager, der i en akkord yder en større effektivitet, påtager sig overarbejde osv., heller ikke vil blive begrænset i sin indtægt, som følge af at satsene fastholdes uændret i en 7 ugers periode.

Hr. Tyroll vil som sædvanlig beskytte arbejderne mod deres egne organisationer. Jeg er ikke enig med ham i denne problemstilling, men vil ikke forlænge forhandlingen yderligere omkring disse spørgsmål, da jeg alligevel ikke tror, hr. Tyroll og jeg når til nogen enighed i dag.

(Kort bemærkning).

Tyroll (VS):

Jeg må bare konstatere, at man åbenbart ikke i regeringen har nogen som helst vurde-

ring af, hvor man vil hen med denne løntrykspolitik, som man er ved at gennemføre. Det må man tage til efterretning, og det må man tage til efterretning ude på arbejdspladserne.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

35) Første behandling af:

Forslag til lov om midlertidigt stop for priser, huslejer, takster, honorarer, udbytter m. v. (Lovforslag nr. L 7. Fremsat 6/11 79).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Westh (S):

Den af regeringen foreslåede prislov er vist den stærkeste prislov, der nogen sinde er forelagt her i folketinget. Der er tale om et totalt stop for prisstigninger i den periode, hvori loven skal virke. Loven sætter stop for stigninger i de huslejer, der ikke i forvejen er reguleret, og loven sætter stop for takster, honorarer, udbytter m. v. Vi fik under valgkampen det klare indtryk, at befolkningen forventer, at folketinget foretager en lang række vidtgående indgreb. Vi fik samtidig det indtryk, at befolkningen også forventer, at vi søger disse indgreb gennemført i et reelt samarbejde med erhvervslivets og arbejdsmarkedets organisationer. For at give den fornødne ro til disse kommende trepartsdrøftelser er det nødvendigt med en lang række midlertidige stoplove – og altså også denne.

Vi er tilfredse med den forstående holdning, mange af organisationerne har vist over for regeringens forslag. Jeg tænker her bl. a.